

La Tomba de Sennedjem a Deir-el-MedinaTT1

Autora: Marta Saura i Sanjaume

Director: Josep Padró Parcerisa

Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia
Universitat de Barcelona

Taula de Continguts

TAULA DE CONTINGUTS.....	III
AGRAÏMENTS	XI
CAPÍTOL 1 INTRODUCCIÓ GENERAL	1
1.1 MOTIVACIÓ I OBJECTIUS DEL TREBALL.....	1
1.2 METODOLOGIA DE TREBALL.....	4
1.3 FASES DE LA RECERCA	5
1.4 PROBLEMÀTICA DE L'ESTUDI	6
1.5 ESTRUCTURACIÓ DE LA MEMÒRIA	7
CAPÍTOL 2 LA FIGURA D'EDUARD TODA	9
2.1 EL SERVEI D'ANTIGUITATS D'EGIPTE	10
2.2 EL PRECEDENT DE L'EGIPTOLOGIA CATALANA	11
2.3 EDUARD TODA	12
CAPÍTOL 3 DEIR-EL-MEDINA I L'ARTESÀ SENNEDJEM.....	15
3.1 EL POBLAT I ELS SEUS HABITANTS EN ÈPOCA DE SENNEDJEM.....	16
3.2 LA CASA DE SENNEDJEM	19
3.3 EL CEMENTIRI I LA UBICACIÓ DE LA TOMBA DE SENNEDJEM	26
3.4 DATACIÓ DE LA TOMBA DE SENNEDJEM.....	28
3.5 APROXIMACIÓ A LA FIGURA DE SENNEDJEM	28
3.5.1 <i>Sennedjem</i>	29
3.5.2 <i>La família de Sennedjem</i>	30
3.5.2.1 Ineferti, l'esposa de Sennedjem.....	30
3.5.2.2 Els pares de Sennedjem.....	31

3.5.2.3	Els fills de Sennedjem	33
3.5.2.4	“Els Nens de la Tomba”	37
3.6	CONCLUSIONS	38
CAPÍTOL 4	LA TOMBA	41
4.1	DESCOBRIMENT I EXCAVACIÓ	41
4.2	DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA	43
4.2.1	<i>El pati</i>	44
4.2.2	<i>Les capelles</i>	45
4.2.2.1	Capella de Djaro	45
4.2.2.2	Capella de Sennedjem	46
4.2.2.3	Capella de Khonsu	50
4.2.3	<i>Pou i cambres no decorades de la tomba de Sennedjem</i>	53
CAPÍTOL 5	DESCRIPCIÓ ICONOGRÀFICA DE LA TOMBA DE SENNEJEM	59
5.1	PORTA D’ACCÉS I PASSADÍS D’ENTRADA	60
5.1.1	<i>La llinda i muntants</i>	60
5.1.2	<i>La porta d’entrada</i>	60
5.1.2.1	Cara exterior	60
5.1.2.2	Cara interior	61
5.1.2.3	Paret Oest del passadís	62
5.1.2.4	Paret Est del passadís	63
5.1.2.5	El sostre del passadís	64
5.2	DESCRIPCIÓ ICONOGRÀFICA DE LA CAMBRA FUNERÀRIA	65
5.2.1	<i>Paret Oest</i>	66
5.2.2	<i>Paret Sud</i>	68
5.2.3	<i>Paret nord</i>	72
5.2.4	<i>Paret est</i>	73
5.3	LA VOLTA	77
5.3.1	<i>Vinyetes de la semivolta sud</i>	77
5.3.2	<i>Vinyetes de la semivolta nord</i>	79
CAPÍTOL 6	ELS TEXTOS DE LA CAMBRA FUNERÀRIA	83
6.1	ELS TEXTOS DE LA PART EXTERIOR DE LA CAMBRA:	84
6.1.1	<i>Localització del textos de la part exterior de la cambra</i>	84
6.1.1.1	Llinda:	85
6.1.1.2	Muntant esquerre:	85
6.1.1.3	Muntant dret:	85
6.1.2	<i>Còpia, interpretació i traducció dels textos de la part exterior de la cambra</i>	86
6.1.2.1	Llinda:	86
6.1.2.2	Muntant esquerre:	90
6.1.2.3	Muntant dret:	92
6.2	ELS TEXTOS DE LA PORTA DE LA CAMBRA	94
6.2.1	<i>Localització dels textos de la porta</i>	94
6.2.1.1	Cara exterior de la porta	95
6.2.1.2	Cara interior de la porta	95
6.2.2	<i>Còpia, interpretació i traducció dels textos de la porta de la cambra</i>	96
6.2.2.1	Cara exterior	96
6.2.2.2	Cara interior de la porta	98
6.2.3	<i>Comentari dels textos del Llibre dels Morts de la part interior de la porta de la cambra</i> <i>101</i>	
6.2.3.1	Capítol LXXII	101
6.2.3.2	Capítol XVII	103
6.3	TEXTOS DEL CORREDOR D’ACCÉS A LA CAMBRA	106
6.3.1	<i>Localització dels textos del corredor d’accés</i>	106
6.3.1.1	Paret Oest del corredor:	107
6.3.1.2	Paret Est del corredor	107
6.3.1.3	Sostre del corredor	107
6.3.2	<i>Còpia, interpretació i traducció dels textos de la paret Oest del corredor</i>	108
6.3.3	<i>Comentari dels textos de la paret Oest del corredor</i>	110
6.3.4	<i>Còpia, interpretació i traducció dels textos de la paret Est del corredor</i>	113
6.3.5	<i>Comentari dels textos de la paret Est del corredor</i>	114
6.3.6	<i>Còpia, interpretació i traducció dels textos del sostre del corredor</i>	118

6.4	ELS TEXTOS DE LA PARET OEST:	119
6.4.1	<i>Localització dels textos de la paret Oest</i>	120
6.4.2	<i>Còpia, interpretació i traducció dels textos de la paret Oest de la cambra</i>	121
6.4.2.1	Textos W-IXa i W-IXb:	121
6.4.2.2	Comentari dels textos W-IXb de la paret Oest de la cambra	122
6.4.2.3	Textos W-IXc:.....	126
6.4.2.4	Comentari dels textos W-IXc de la paret Oest de la cambra	127
6.5	ELS TEXTOS DE LA PARET SUD	129
6.5.1	<i>Localització dels textos de la paret Sud de la cambra</i>	129
6.5.2	<i>Còpia, interpretació i traducció dels textos S-X de la paret Sud de la cambra</i>	132
6.5.2.1	Textos S-Xa.....	132
6.5.2.2	Textos S-Xb	133
6.5.2.3	Textos S-Xc i S-Xd	141
6.5.2.4	Textos S-Xe1 a S-Xe10.....	143
6.5.2.5	Comentari dels textos S-Xe de la paret Sud de la cambra	151
6.5.2.6	Textos S-Xf.....	156
6.6	ELS TEXTOS DE LA PARET NORD.....	158
6.6.1	<i>Localització dels textos de la paret Nord</i>	158
6.6.2	<i>Còpia, interpretació i traducció dels textos de la paret Nord de la cambra</i>	160
6.6.2.1	Textos N-XIIIa de la paret Nord.....	160
6.6.2.2	Comentari dels textos N-XIIIa de la paret Nord:.....	165
6.6.2.3	Textos N-XIIIc de la paret Nord.....	173
6.6.2.4	Comentari dels textos N-XIIIc de la paret Nord	176
6.6.2.5	Textos N-XIIId i N-XIIIe	178
6.7	TEXTOS DE LA PARET EST	180
6.7.1	<i>Localització dels textos de la paret Est</i>	180
6.7.2	<i>Còpia, interpretació i traducció dels textos de la paret Est</i>	182
6.7.2.1	Textos del timpà:.....	182
6.7.2.2	Textos del registre 1 de la paret Est.....	184
6.7.2.3	Textos del registre 2 de la paret Est.....	187
6.7.2.4	Textos del registre 3 de la paret Est.....	188
6.8	TEXTOS DE LA VOLTA.....	189
6.8.1	<i>Localització dels textos de la volta</i>	190
6.8.2	<i>Còpia, interpretació i traducció dels textos de la volta de la cambra</i>	193
6.8.2.1	Textos de la banda central de la volta.....	193
6.8.2.2	Textos de la part Sud de la volta.....	195
6.8.2.3	Textos de la part Nord de la volta.....	203
6.9	COMENTARIS DELS TEXTOS DE LA CAMBRA FUNERÀRIA.	211
6.9.1	<i>Noms de divinitats i les seves variants que apareixen a la cambra:</i>	211
6.9.1.1	Re-Haractes:.....	211
6.9.1.2	Atum:	212
6.9.1.3	Re-Haractes-Atum:.....	212
6.9.1.4	Osiris:	212
6.9.1.5	Onofre:	213
6.9.1.6	Anubis:	213
6.9.1.7	Hathor:	214
6.9.1.8	Ptah:	214
6.9.1.9	Ptah-Socaris:	214
6.9.1.10	Socar:	215
6.9.1.11	Isis:.....	215
6.9.1.12	Neftis:	215
6.9.1.13	Re:.....	216
6.9.1.14	Tot:.....	216
6.9.1.15	Nut	217
6.9.1.16	Horus:	217
6.9.1.17	Khepri:	217
6.9.1.18	Gueb:	217
6.9.1.19	Xu:	217
6.9.1.20	Maat:.....	218
6.9.1.21	Hapi:	218
6.9.1.22	Qebhsenuf:	218
6.9.1.23	Amset:.....	218
6.9.1.24	Duamutef:	218
6.9.2	<i>Els noms propis de personatges de la tomba</i>	219
6.9.2.1	Sennedjem.....	220

6.9.2.2	Iineferti.....	221
6.9.2.3	Khabekhnet:.....	222
6.9.2.4	Ir-nefer:.....	222
6.9.2.5	Khonsu:.....	222
6.9.2.6	Pakhar:.....	222
6.9.2.7	Rahotep:.....	223
6.9.2.8	Ramesu:.....	223
6.9.2.9	Anhotep:.....	223
6.9.2.10	Ranekhu:.....	223
6.9.2.11	Bunekhetef:.....	223
6.9.2.12	Djaro':.....	224
6.9.2.13	Taia:.....	224
6.9.2.14	Roma:.....	224
6.9.2.15	Tahenu:.....	224
6.9.2.16	Rosu:.....	225
6.9.2.17	Taa-senu:.....	225
6.9.2.18	Hotepu:.....	225
6.9.2.19	Teti:.....	225
6.9.2.20	Mesu:.....	225
6.9.2.21	Sakh:.....	226
6.9.2.22	Henut-uret:.....	226
6.9.3	<i>Variants epigràfiques dels símbols dels textos de la cambra</i>	226
6.10	CONCLUSIONS.....	230
CAPÍTOL 7 OBJECTES, PERSONATGES I MUSEUS.....		233
7.1	PRIMERA LLISTA D'OBJECTES D'EDUARD TODA.....	233
7.2	FONTS ANTIGUES I ACTUALS SOBRE LA DISPERSIÓ DELS OBJECTES ARREU DEL MÓN.....	236
7.2.1	<i>Fonts antigues</i>	236
7.2.2	<i>Llistat actualitzat dels objectes de la tomba de Sennedjem</i>	237
7.3	COMENTARIS SOBRE LA LLISTA D'OBJECTES I ELS MUSEUS.....	239
7.3.1	<i>Els elements arquitectònics</i>	240
7.3.2	<i>Les mòmies</i>	240
7.3.3	<i>Els sarcòfags, taüts, planxes, pectorals i màscares</i>	241
7.3.4	<i>Les caixes de canops i vasos canops</i>	241
7.3.5	<i>Uixebtis, caixes d'uixebtis i caixes de cosmètics</i>	241
7.3.6	<i>Les eines de treball</i>	244
7.3.7	<i>Mobiliari</i>	244
7.3.8	<i>Vasets, gerres i contenidors ceràmics</i>	245
7.3.9	<i>Altres objectes</i>	245
7.4	BREU ANÀLISI DE LA TIPOLOGIA DELS OBJECTES TROBATS A LA TOMBA.....	245
7.4.1	<i>Sarcòfags, taüts, planxes i màscares</i>	246
7.4.2	<i>Les mòmies</i>	247
7.4.3	<i>Caixes de canops i vasos canops</i>	247
7.4.4	<i>Els uixebtis</i>	248
7.4.5	<i>Mobiliari</i>	250
7.5	RELACIÓ DELS PERSONATGES DELS OBJECTES I ELS DE LA TOMBA.....	250
7.6	ESTUDIS SOBRE ELS OBJECTES DINS LES TOMBES DE L'IMPERI NOU.....	251
7.7	ELS OBJECTES DINS LA TOMBA.....	253
7.8	CONCLUSIONS.....	256
CAPITOL 8 CATALEG DELS OBJECTES DE LA TOMBA DE SENNEJEM.....		259
8.1	ELEMENTS ARQUITECTÒNICS.....	261
8.1.1	<i>Elements exteriors a l'hipogeu</i>	261
8.1.1.1	Khonsu.....	261
8.1.1.2	Anònims.....	262
8.1.2	<i>Elements de dins l'hipogeu</i>	264
8.1.2.1	Llinda de la porta d'accés a la cambra.....	264
8.1.2.2	Muntants de la porta d'accés a la cambra.....	265
8.1.2.3	Porta de la cambra funerària.....	268
8.2	OBJECTES FUNERARIS.....	270
8.2.1	<i>Sarcòfags</i>	270
8.2.1.1	Sennedjem.....	270
8.2.1.2	Khonsu.....	272

8.2.2	<i>Taitis</i>	277
8.2.2.1	Sennedjem.....	277
8.2.2.2	Iineferti.....	280
8.2.2.3	Khonsu.....	282
8.2.2.4	Tamaket.....	286
8.2.2.5	Isis.....	288
8.2.3	<i>Màscares</i>	290
8.2.3.1	Iineferti.....	290
8.2.3.2	Khonsu.....	291
8.2.3.3	Isis.....	292
8.2.4	<i>Restes de mòmies</i>	293
8.2.4.1	Anònim.....	293
8.2.5	<i>Pectorals</i>	295
8.2.5.1	Sennedjem.....	296
8.2.5.2	Khonsu.....	299
8.2.5.3	Anònim.....	300
8.2.6	<i>Caixes de vasos canops</i>	301
8.2.6.1	Sennedjem.....	301
8.2.6.2	Iineferti.....	303
8.2.6.3	Khonsu.....	305
8.2.6.4	Tamaket.....	307
8.2.6.5	Isis.....	309
8.2.7	<i>Vasos canops</i>	310
8.2.7.1	Sennedjem.....	310
8.2.8	<i>Caixes d'Uixebtis</i>	312
8.2.8.1	Iineferti.....	312
8.2.8.2	Khonsu.....	317
8.2.8.3	Khabekhnet.....	322
8.2.8.4	Isis.....	332
8.2.8.5	Ramesu.....	333
8.2.8.6	Paraemnekhu.....	334
8.2.8.7	Anònim.....	335
8.2.9	<i>Uixebtis</i>	337
8.2.9.1	Sennedjem.....	337
8.2.9.2	Iineferti.....	352
8.2.9.3	Khonsu.....	357
8.2.9.4	Tamaket.....	364
8.2.9.5	Khabekhnet.....	370
8.2.9.6	Ramesu.....	378
8.2.9.7	Ramesu nen.....	381
8.2.9.8	Parahotep.....	382
8.2.9.9	Mesu.....	384
8.2.9.10	Mesu nen.....	387
8.2.9.11	Imennekhu.....	390
8.2.9.12	Hotepu.....	392
8.2.9.13	Imennekhu.....	392
8.2.9.14	Nom1.....	¡Error! Marcador no definido.
8.2.9.15	Nom2.....	394
8.2.9.16	Nom3.....	395
8.2.9.17	Anònim.....	396
8.2.10	<i>Taules d'ofrenes</i>	397
8.2.10.1	Sennedjem.....	397
8.3	OBJECTES DE LA VIDA QUOTIDIANA.....	398
8.3.1	<i>Eines de treball</i>	398
8.3.1.1	Sennedjem.....	398
8.3.1.2	Khonsu.....	405
8.3.1.3	Anònim.....	407
8.3.2	<i>Mobiliari</i>	410
8.3.2.1	Sennedjem.....	410
8.3.2.2	Iineferi.....	413
8.3.2.3	Anònim.....	415
8.3.3	<i>Caixes de cosmètics</i>	419
8.3.3.1	Iineferti.....	419
8.3.3.2	Khabekhnet.....	421
8.3.3.3	Ramesu.....	422
8.3.3.4	Anònim.....	423

8.3.4	<i>Vasets</i>	429
8.3.4.1	Sennedjem.....	429
8.3.4.2	Anònim.....	434
8.3.5	<i>Gerres de coll nefer</i>	438
8.3.5.1	Anònim.....	438
8.3.6	<i>Objectes personals</i>	446
8.3.6.1	Iineferti.....	446
8.3.6.2	Anònim.....	447
8.4	ELEMENTS VEGETALS I CONTENIDORS CERÀMICS.....	448
8.4.1	<i>Rams de flors</i>	448
8.4.1.1	Anònims.....	448
8.4.2	<i>Fruits secs i altres vegetals</i>	450
8.4.3	<i>Contenidors ceràmics</i>	451
8.4.3.1	Iineferti.....	451
8.4.3.2	Anònims.....	452
CAPÍTOL 9 CONCLUSIONS		453
ANNEX 1 INSCRIPCIONS DELS OBJECTES DE LA TOMBA DE SENNEJEM		459
A1.1	ELEMENTS ARQUITECTÒNICS.....	459
A1.1.1	<i>Elements exteriors a l'hipogeu</i>	459
A1.1.1.a	Sennedjem.....	459
A1.1.1.2	<i>Elements dins l'hipogeu</i>	460
A1.1.1.2.a	Llinda de la porta d'accés a la cambra.....	460
A1.1.1.2.b	Muntants de la porta d'accés a la cambra.....	461
A1.1.1.2.c	Porta de la cambra funerària.....	462
A1.2	OBJECTES FUNERARIS.....	464
A1.2.1	<i>Sarcòfags</i>	464
A1.2.1.a	Sennedjem.....	464
A1.2.1.b	Khonsu.....	473
A1.2.2	<i>Taüts</i>	481
A1.2.2.a	Sennedjem (planxa).....	481
A1.2.2.b	Iineferti.....	481
A1.2.2.c	Khonsu (taüt interior).....	488
A1.2.2.d	Khonsu (taüt exterior).....	493
A1.2.3	<i>Pectorals</i>	497
A1.2.4	<i>Vasos canops</i>	497
A1.2.4.a	Sennedjem.....	497
A1.2.5	<i>Caixes d'Uixebtis</i>	499
A1.2.5.a	Iineferti.....	499
A1.2.5.b	Khonsu.....	501
A1.2.5.c	Khabekhnet.....	502
A1.2.5.d	Isis.....	505
A1.2.5.e	Ramesu.....	505
A1.2.5.f	Paraemnehu.....	505
A1.2.6	<i>Uixebtis</i>	505
A1.2.6.a	Sennedjem.....	505
A1.2.6.b	Iineferti.....	507
A1.2.6.c	Khonsu.....	509
A1.2.6.d	Tamaketa.....	510
A1.2.6.e	Khabekhnet.....	511
A1.2.6.f	Isis.....	514
A1.2.6.g	Ramesu.....	514
A1.2.6.h	Ramesu nen.....	514
A1.2.6.i	Parahotep.....	514
A1.2.6.j	Mesu.....	515
A1.2.6.k	Mesu nen.....	515
A1.2.6.l	Nom1.....	¡Error! Marcador no definido.
A1.2.6.m	Nom2.....	516
A1.2.6.n	Nom3.....	516
A1.2.7	<i>Taules d'ofrenes</i>	517
A1.2.7.a	Sennedjem.....	517
A1.3	OBJECTES DE LA VIDA QUOTIDIANA.....	517
A1.3.1	<i>Eines de treball</i>	517

A1.3.1.a Sennedjem	517
A1.3.1.b Khonsu	519
A1.3.1.c Anònim	520
<i>A1.3.2 Mobiliari</i>	525
A1.3.2.a Sennedjem	525
<i>A1.3.3 Caixes de cosmetics</i>	526
A1.3.3.a Iniferti	526
A1.3.3.b Khabekhnet	526
<i>A1.3.4 Vasets</i>	527
A1.3.4.a Sennedjem	527
A1.4 ELEMENTS VEGETALS I CONTENIDORS CERÀMICS	528
<i>A1.4.1 Contenidors ceràmics</i>	528
A1.4.1.a Ineferti	528
ANNEX 2 ABREVIATURES DE PAPIRS I MANUSCRITS DEL LLIBRE DELS MORTS	529
A2.1 LLIBRE DELS MORTS A NAVILLE, E. DAS ÄGYPTISCHE TOTENBUCH:	529
A2.2 LLIBRE DELS MORTS A BUDGE, E.A. WALLIS, THE EGYPTIAN BOOK OF DEAD:	530
A2.3 LLIBRE DELS MORTS A BUDGE, E.A. WALLIS, THE BOOK OF DEAD:	531
A2.4 LLIBRE DELS MORTS A RACHEWILTZ, B. DE, EL LIBRO DE LOS MUERTOS:	531
BIBLIOGRAFIA GENERAL	533
ÍNDEX	539

Agraïments

Aquest treball de tesi ha estat possible gràcies a la col·laboració de moltes persones i institucions. En primer lloc voldria agrair l'ajut ofert pels museus que es van visitar i pels que ens han enviat informació per correu. Especialment voldria agrair a Susan Allen i Catherine Roehrig del Metropolitan Museum of New York, a Ekaterina Allenova i Svetlana Hodjash del Pushkin State Museum of Fine Arts a Moscou, a Joan A. Knudsen del Phoebe Hearst Museum of Anthropology de la University of California a Berkeley (EE.UU.), a Raymond D. Tindel del Oriental Institute Museum de Chicago, a M. Trapani del Museu de Torí, a Anne Haslund Hansen i Trine Wismann del National Museum of Denmark a Copenhaguen, a Esther Pons del Museo Arqueológico Nacional de Madrid i Montserrat Alòs del Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú. En segon lloc voldria recordar molt especialment l'ajut del Dr. Richard Wilkinson durant la meua estada als EE.UU. i la del Dr. Hassan I. Amer durant l'estada a El Caire i el poblat de Deir-El-Medina. El Dr. B. Mathieu, director de l'IFAO a El Caire ens va permetre consultar les notes manuscrites originals de Bernard Bruyère. En darrer lloc, voldria agrair la confiança dipositada en mi i el seu suport i col·laboració al Dr. Josep Padró.